

ничому потенціалу як компоненту потенціалу можуть бути при-
таманні певне місце, функції, роль в забезпеченні нормального
функціонування і розвитку підприємства;

— визначаючи виробничий потенціал як елемент потенціалу
підприємства, підкреслюємо, що існує цілісна система потенціалу з конкретними обсягами задіяних ресурсів, для нормального функціонування якої необхідні саме такий (визначений в конкретних цифрах, чи в пропорціях, чи в функціональній залежності від інших складових системи) виробничий потенціал. І виробничий потенціал, як елемент системи експортного потенціалу, наділяються масою інших конкретних характеристик, які обумовлюються конкретним часом і місцем функціонування цієї системи.

Таким чином, поділ на компоненти слід застосовувати при визначенні сутнісної структури потенціалу підприємства, тоді як елементна структура має бути покладена в основу видової класифікації його проявів. Компонентна (сутнісна) структура — це властивий системі потенціалу в будь-який момент часу набір складових, тоді як видова класифікація розкриває множину можливих комбінацій елементів («кількісно визначених компонентів»), які при цьому отримують конкретні просторово-часові характеристики.

Література

1. Словарь русского языка в четырёх томах / Академия наук СССР. Ин-т рус. яз., под ред. А. П. Евгеньевой. — Издание второе, исправленное и дополненное. — М.: Русский язык, 1981—1984. Том 4. — С — Я. 1984. — 794 с.
2. Словарь русского языка в четырёх томах. / Академия наук СССР. Ин-т рус. яз., под ред. А.П. Евгеньевой.- Издание второе, исправленное и дополненное. — М.: Русский язык, 1981 — 1984. Том 2. — К — О. 1983. — 736 с.

УДК 658.012

Ю. С. Погорелов, канд. екон. наук,
доц. кафедри менеджменту,
ЗЕД Східноукраїнського національного університету
імені Володимира Даля

РУШІЙНІ СИЛИ ТА ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Надано поняття розвитку підприємства та його рушійних сил. Показано необхідність вивчення рушійних сил розвитку підприємства та чинників, що впливають на розвиток.

The notions of enterprise development and its motive forces are concerned. The necessity of research of enterprise development motive forces and factors that influence on the enterprise development is shown

До числа актуальних у сучасному менеджменті належить питання розвитку підприємства та управління ним. Незважаючи на дуже часте застосування терміна «розвиток», до речі, не завжди доречно, поняття розвитку підприємства поки ще залишається не до кінця вивченим. Навіть у публікаціях про управління розвитком підприємства не завжди чітко представлено об'єкт управління, а іноді розвиток підприємства ототожнюється з поняттями діяльності, зростання, удосконалення, еволюції, змін.

Розвиток підприємства пропонується розглядати як керований перехід підприємства до якісно нового стану, в якому у підприємства виникають нові можливості, властивості, якості та характерні риси, через що підприємство стає спроможним вирішувати принципово інші завдання.

Розвиток підприємства здійснюється завдяки рушійним силам та під впливом відповідних чинників. В управлінні розвитком підприємства необхідно їх ідентифікувати та враховувати. Саме рушійні сили, що дійсно, реально існують, створюють передумови розвитку підприємства. Але наявність передумов розвитку — ще не сам розвиток підприємства.

Рушійні сили розвитку підприємства слід визнати найменш дослідженим питанням у цієї проблематиці. Неповнота вивченості властива й чинникам, що впливають на розвиток підприємства. Вплив таких чинників у літературі описано, хоча і дещо безсистемно. Ці поняття потребують уточнення.

Рушійну силу розвитку підприємства пропонується розглядати як об'єктивно зумовлені явища, процеси, що відбуваються усередині підприємства й у зовнішньому середовищі його діяльності, створюючи тим самим передумови переходу підприємства за допомогою певних способів до якісного нового стану.

Чинник, що впливає на розвиток підприємства, слід розуміти як вплив явища або процесу, що відбуваються у зовнішньому середовищі діяльності підприємства. При схожості цих понять, що виникає на перший погляд, вони відрізняються один від одного:

якщо рушійні сили виникають через наявність об'єктивно зумовлених явищ та процесів, що відбуваються як усередині підприємства, так й у зовнішньому середовищі його діяльності, то чинник — як прояв впливу окремого процесу або явища, що відбуваються у зовнішньому середовищі діяльності підприємства. При цьому вплив цих окремих процесів або явищ може мати випадковий характер. Вплив будь-якого чинника можна розглядати як частковий прояв рушійних сил.

Рушійні сили розвитку мають однакову природу для всіх підприємств через відбування у зовнішньому середовищі їх діяльності закономірно зумовлених, об'єктивно існуючих явищ та процесів, а також аналогічність характеру цих явищ та процесів усередині підприємств. Щодо впливу чинників слід зазначити на існування різниці в інтенсивності цього впливу на різні підприємства: є чинники, що суттєво впливають на розвиток одного підприємства і лише позначаються на розвитку іншого.

Рушійні сили створюють передумови розвитку підприємства, тобто за характером впливу вони є позитивними, тобто такими, що сприяють розвитку. Вплив чинників на розвиток підприємства може бути різним: він може прискорювати або уповільнювати розвиток підприємства, приводити до виникнення відхилень від визначеної траєкторії розвитку або очікуваних результатів або ніяким чином не позначитися на розвитку підприємства.

Результати монографічного аналізу дають змогу у числі рушійних сил розвитку підприємства зазначити на такі, як протиріччя, конфлікт, криза. Але, по-перше, визнати цей список повним не можна, а, по-друге, слід ще з'ясувати форми прояву названих рушійних сил розвитку підприємства.

Виникнення та дія рушійних сил розвитку підприємства можуть знайти своє пояснення у різних теоріях — у діалектиці, еволюціонізмі, емерджентізмі, у теоріях підприємства, катастроф, систем, хвильових процесів, життєвого циклу, гомеостазису. За характером прояву рушійні сили розвитку підприємства можуть бути очевидними та неочевидними; за інтенсивністю прояву — слабкими, середніми та сильними; за постійністю прояву — постійно існуючими, такими, що виникають періодично або спонтанно. Зазначені види рушійних сил ще не отримали вивчення, і тому їх перелік ще раз підтверджує недостатність вивчення рушійних сил розвитку підприємства. Дослідження рушійних сил розвитку підприємства потребує з'ясування ще низки питань, до числа яких крім вивчення видів

рушійних сил слід віднести визначення періоду їх дії; інтенсивності, характеру, ознак та періодичності прояву; виявлення зв'язку з чинниками, що впливають на розвиток підприємства; вибір інструментів дослідження.

Для завершеності опису впливу чинників на розвиток підприємства, зокрема, необхідно надати такому опису системний характер; з'ясувати міру когерентності впливу чинників; встановити наявність ефекту мультиколінеарності щодо впливу чинників; вибрати інструменти дослідження. Причому, інструменти дослідження впливу чинників на розвиток підприємства мають не конфліктувати з інструментами вивчення рушійних сил розвитку.

УДК 65.

А. О. Саламатова, здобувач кафедри менеджменту,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ЗВ'ЯЗКІВ У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ПОТЕНЦІАЛУ ОРГАНІЗАЦІЇ

Сучасний рівень розвитку обумовлює виникнення багатьох змін в управлінні організаціями, що, в свою чергу, викликає необхідність формування цілісної системи управління зв'язками організації.

Modern level of development envisages emergence of most changes in organisation management that in its turn results in necessity of formation of integral organisation's relations management system.

Важливим аспектом вирішення ресурсної проблеми будь-якої організації є усвідомлення значення управління зв'язками для життєдіяльності організації. Розвиток організації залежить від розвитку наявної системи зв'язків та формування перспективних відносин, що будуть зумовлювати ефективну діяльність організації у коротко- та довгостроковій перспективі, їхнього балансування та оформлення у відповідну систему.

Оскільки ресурси організації розуміються в широкому контексті, важливими для розвитку та функціонування організації є всі види ресурсів, серед яких мають місце людські та інноваційні, що стають зараз все більш важливими. В контексті особливостей сучасного розвитку взаємозв'язок та взаємоузгодженість усіх ресурсів організації набувають принципового значення. Будь-яка організація тією чи іншою мірою являє собою відкриту систему, а відповідно, функціонує у певному середовищі, тобто